

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»**

№ 3, 2019

**Ужгородський національний університет
Ужгород 2019**

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Головний редактор:** Бисага Юрій Михайлович – доктор юридичних наук, професор
- Заст. гол. редактора:** Бєлов Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, професор
- Відповідальний секретар:** Рогач Олександр Янович – доктор юридичних наук, професор
- Члени редакційної колегії:**
- Бєдь Віктор Васильович – доктор юридичних наук, професор;
 - Білаш Олександр Володимирович – доктор теології, кандидат юридичних наук, доцент;
 - Гайніш Едіта – доктор права, доктор філософії у сфері права (Словацька Республіка);
 - Громовчук Мирослава Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент;
 - Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, доцент;
 - Жежихова Мартина – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);
 - Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
 - Легеза Юлія Олександрівна – доктор юридичних наук, професор;
 - Лемак Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України;
 - Мраз Станіслав – доктор юридичних наук, професор (Словацька Республіка);
 - Рогач Іван – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка);
 - Сєврюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
 - Семерак Олександр Созонович – кандидат юридичних наук, професор;
 - Сідак Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор;
 - Станіш Пьотр – доктор права, професор (Республіка Польща);
 - Ступник Ярослав Валерійович – кандидат юридичних наук, доцент;
 - Уканов Казбек – доктор юридичних наук, професор (Республіка Казахстан);
 - Фазикош Василь Георгійович – кандидат юридичних наук, професор;
 - Федоренко Владислав Леонідович – доктор юридичних наук, професор;
 - Шекк Олена Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент (Російська Федерація);
 - Ярема Василь Іванович – доктор економічних наук, професор.

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 8 від 30.08.2019 року*

21. Council of Europe. Preliminary draft Recommendation on Good Administration and Consolidated Modal Code of Good Administration, prepared by the scientific expert and the Secretariat, Working party of the project group on administrative law (Strasbourg, 10–12 July 2006). URL: [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdcj/Administrative%20law/Documents/CJDAGT\(2006\)%203%20E%20Report%204th%20meeting%2010-12%20July%20%2006.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cdcj/Administrative%20law/Documents/CJDAGT(2006)%203%20E%20Report%204th%20meeting%2010-12%20July%20%2006.pdf).

УДК 347.56:614.253.84

МЕДИЧНА ТАЄМНИЦЯ: ПРОБЛЕМА ПОНЯТІЙНОГО ЗМІСТУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИПАДКІВ ПРАВОМІРНОГО РОЗГОЛОШЕННЯ

MEDICAL SECRET AND CASES OF MEDICAL INFORMATION LEGAL DISCLOSURE CHARACTERISTIC

Дічко Г.О.,
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного права
Запорізького державного медичного університету*

Алексєєв О.Г.,
*кандидат фармацевтичних наук,
доцент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного права
Запорізького державного медичного університету*

Аніщенко М.А.,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного права
Запорізького державного медичного університету*

Гамбург Л.С.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного права
Запорізького державного медичного університету*

У статті розкрито поняття та правову природу медичної таємниці. З'ясовано зміст поняття «медична таємниця», правовий режим і обсяг відповідної інформації, а також систематизовано випадки правомірною розголошення змісту медичної таємниці третім особам. Йдеться про процедури лікування пацієнтів, які некомпетентні щодо надання згоди на медичне втручання, тобто осіб із неповним обсягом дієздатності – малолітніх і неповнолітніх, а також недієздатних осіб. Розглянуто закріплені в законодавстві ситуації, коли розголошення медичної інформації є обов'язком медичного працівника, а саме: процеси усунювання, випадки насильства в сім'ї, інфікування пацієнта вірусом імунодефіциту людини; протидія виникненню та поширенню туберкульозу із забезпеченням медичної допомоги хворим і встановлення прав, обов'язків та відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері протидії цьому захворюванню; запобігання виникненню і поширенню інфекцій, а також локалізація та ліквідація спалахів і епідемій; організація надання особам, які страждають на тяжкий психічний розлад, психіатричної допомоги або провадження досудового розслідування, складання досудової доповіді щодо обвинувачених або судового розгляду за письмовим запитом слідчого, прокурора, суду та представника уповноваженого органу з питань пробації. Висвітлено розкриття медичної таємниці за процесуальними джерелами права: у кримінальному процесі – процедура тимчасового доступу до речей та документів, які містять охоронювану законом таємницю, зокрема лікарську таємницю; відомості медичного характеру, розкриті в порядку кримінального провадження в межах проведення медичної експертизи; звернення по медичну допомогу через захворювання на наркоманію; сповіщення компетентних органів під час надання медичної допомоги через ушкодження здоров'я в разі нещасного випадку та в разі ушкоджень здоров'я, що сталися із працівниками під час виконання ними своїх професійних функцій; у цивільному процесі – регулювання порядку витребування доказів та їх огляду за місцезнаходженням. Запропоновано класифікацію підстав для розголошення медичної таємниці суб'єктами.

Ключові слова: лікарська таємниця, медична таємниця, правомірне розголошення медичної таємниці.

The article describes the concept and legal nature of medical secrecy. The contents of the concept of "medical secret", the legal regime and the amount of relevant information have been clarified, as well as cases of lawful disclosure of the contents of medical secret to third parties have been systematized. These are treatment procedures for patients who are incompetent to consent to medical intervention, that is, persons with incomplete capacity – minors and minors, as well as incapacitated persons. Legislative situations where disclosure of medical information is the responsibility of the healthcare professional – adoption processes, cases of domestic violence, infection of the patient with human immunodeficiency virus are considered; counteracting the emergence and spread of tuberculosis with the provision of medical care to patients and establishing the rights, duties and responsibilities of legal entities and individuals in the field of combating this disease; prevention and spread of infections, as well as localization and elimination of outbreaks and epidemics; arranging for persons with serious mental illness to be psychiatric or pre-trial, to prepare a pre-trial report on the accused or a court hearing at the written request of the investigator, prosecutor, court and representative of the probation authority. The disclosure of medical secrecy by procedural sources of law is covered: in the criminal process – the procedure of temporary access to things and documents that contain the secrecy of the law, including medical secrecy; medical information disclosed in the course of criminal proceedings in the framework of medical examination; seeking medical help through drug addiction; notification of the competent authorities in the provision of medical assistance through health injuries in the event of an accident and damage to health of workers who have suffered in the performance of their professional functions; in the civil process – regulating the order of extraction of evidence and their examination by location. The classification of grounds for disclosure of medical secrecy by subjects is proposed.

Key words: doctoral secret, medical secret, lawful disclosure of medical secret.

Постановка проблеми. Після здобуття Україною незалежності, в умовах розвитку нових галузей права і процесів гуманізації та демократизації суспільства особливої актуальності набуває питання захисту прав і свобод людини та громадянина. Однією зі сфер суспільного життя, де нині проходять реформаційні процеси, є охорона здоров'я. Медична діяльність виступає засобом реалізації прав людини, але необхідність забезпечити здоров'я та благополуччя населення в певних ситуаціях передбачає законодавче обмеження деяких прав і можливостей окремої особи. Одним з яскравих проявів такої особливості є право на медичну таємницю – лікар несе обов'язок зі збереження конфіденційної інформації, але законодавство передбачає випадки її розголошення, коли мовчання може зашкодити суспільству або мати серйозні наслідки для оточення пацієнта.

Стан опрацювання. Серед українських учених, які досліджували інститут медичної таємниці, такі: С.В. Вахненко, А.І. Марушак, В.О. Негодченко, І.Я. Сенюта, С.Г. Стеценко, І.В. Шатковська, І.А. Шамов та ін. Проте аспекти розголошення медичної інформації потребують подальших досліджень.

Важливо зазначити, що смислове значення терміна «лікарська таємниця» обмежене за змістом, оскільки відображає лише обов'язок лікаря зі збереження в таємниці інформації про хворого. Більш точним і повним є термін «медична таємниця», бо тут ідеться про всю сферу медицини, про необхідність не тільки лікарям, але й іншим медичним працівникам зберігати в таємниці отримані відомості. За визначенням І.Я. Сенюти, «медична таємниця» – це інформація, отримана у процесі надання медичної допомоги, що не підлягає розголошенню, крім випадків, передбачених законодавством, про яку медичним працівникам та іншим особам стало відомо у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків [1, с. 200]. Подібний зміст має ст. 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», тому вважаємо за доцільне замінити вжитий в її назві та тексті термін «лікарська таємниця» на «медична таємниця».

Обсяг медичної таємниці становлять відомості про: факт звернення людини до лікувального закладу по медичну допомогу; стан здоров'я людини; діагноз; обставини, що передували захворюванню або спровокували його; функціональні особливості організму; шкідливі звички, особливості психіки, майновий стан; інші відомості, отримані під час медичного обстеження, зокрема інформація про сімейне, інтимне життя людини, а також про стан здоров'я родичів і близьких пацієнта. Лікаря, медсестри, будь-якому іншому медичному працівникові чи решті осіб, яким у зв'язку з виконанням їхніх професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, заборонено розголошувати як медичну, так і немедичну інформацію про стан здоров'я людини.

В Україні як на законодавчому, так і на підзаконному рівнях закріплена досить велика кількість типових ситуацій, у яких передбачена медична таємниця з відповідною заборонаю її розголошення. Їхня численність і галузева й інституціональна різноманітність дещо ускладнюють виконання для медичного працівника.

Тому метою статті є з'ясування змісту поняття «медична таємниця», правового режиму цієї інформації, а також систематизація випадків правомірного розголошення змісту медичної таємниці третім особам.

Виклад основного матеріалу. Право на медичну таємницю закріплюється Цивільним кодексом (далі – ЦК) України. У ст. 286 ЦК України зазначено, що фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення по медичну допомогу, діагноз, а також про відомості, одержані під час її медичного обстеження. Ч. 2 цієї статті встановлює заборону вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз

та методи лікування фізичної особи, а ч. 3 – обов'язок особи утримуватися від поширення медичної інформації, яка стала відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел [2].

Схожі положення містить ст. 39–1 Основ законодавства України про охорону здоров'я, де вказано, що пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані під час його медичного обстеження; заборонено вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз і методи лікування пацієнта [3]. Тобто, за загальним правилом, медичний працівник не може розголошувати медичну таємницю будь-кому без згоди пацієнта. Проте із цього правила є винятки, коли в суб'єкта зберігання таємниці з'являється обов'язок повідомити певну інформацію щодо пацієнта особам, визначеним у законодавстві.

Першим із випадків правомірного розголошення медичної таємниці є процедура лікування пацієнтів, які некомпетентні щодо надання згоди на медичне втручання. Маються на увазі особи з неповним обсягом дієздатності – малолітні та неповнолітні, а також недієздатні особи. У ч. 1 ст. 285 ЦК України зазначено, що батьки (усиновлювачі), опікун, піклувальник мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного. Тобто в разі звернення по медичну допомогу особи віком до 18 років або особи, визнаної в судовому порядку недієздатною, лікар повідомляє про її діагноз і методи лікування її законному представнику.

Наступну підставу для розголошення медичної таємниці містить Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», у ст. 43 якого передбачено умови надання згоди на проведення медичного втручання. Якщо законний представник пацієнта (батьки, опікун, піклувальник) відмовляється від необхідного медичного втручання, і така відмова може мати тяжкі наслідки (смерть, інвалідність, значне погіршення стану здоров'я), лікар повинен повідомити про це органи опіки та піклування.

Медична таємниця розголошується також у процесі усиновлення. П. 77 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей» містить положення про те, що кандидати в усиновлювачі ознайомлюються зі станом здоров'я дитини, яка може бути усиновлена і щодо цього підписують заяву. Заклад охорони здоров'я, де вказана дитина отримує медичне обслуговування, зобов'язаний надати відповідну медичну документацію [4].

Розкриття медичної таємниці є обов'язком медичного працівника також за наявності тілесних ушкоджень, спричинених насиллям у сім'ї. Так, ст. 12 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зазначає, що закладом охорони здоров'я реалізуються такі заходи запобігання цьому негативному явищу: повідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про виявлення ушкоджень, що могли виникнути внаслідок вчинення домашнього насильства, а в разі виявлення ушкоджень у дитини – також інформують службу у справах дітей [5]. Якщо медичним працівником виявлено тілесні ушкодження, проводиться медичне обстеження постраждалих осіб; у разі виявлення ушкоджень сексуального характеру постраждалі особи направляються на тестування на ВІЛ-інфекцію; їм надається медична допомога з урахуванням індивідуальних потреб. У повідомленні вказуються особові дані особи, що постраждала від домашнього насилля, отже, розкривається конфіденційна інформація.

Розкриття медичної таємниці можливе і в разі інфікування пацієнта вірусом імунодефіциту людини. За загальним правилом, результати тестування на ВІЛ-інфекцію зберігаються в таємниці і повідомляються лише хворій особі

або її законному представнику (у випадках некомпетентності, розглянутих раніше). Відповідно до Закону України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», для пацієнта проводиться кваліфіковане післягестове консультування, під час якого особа, у якої виявлено ВІЛ, має бути поінформована про профілактичні заходи, необхідні для підтримання здоров'я ВІЛ-інфікованої особи, запобігання подальшому поширенню ВІЛ, а також про кримінальну відповідальність за свідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження або зараження ВІЛ [6]. Розкриття медичним працівником відомостей про позитивний ВІЛ-статус особи партнеру (партнерам) дозволяється лише в одному випадку – якщо пацієнт помер, втратив свідомість й існує імовірність того, що він не опритомніє та не відновить свою здатність надавати усвідомлену інформовану згоду.

Підстави для розкриття медичної таємниці містить Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз», положення якого присвячені протидії виникненню і поширенню цієї хвороби, забезпеченню медичної допомоги хворим, встановленню прав, обов'язків та відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері протидії захворюванню на туберкульоз. Згідно зі ст. 9 цього Закону, з метою забезпечення реєстрації нового випадку інфікування, організації належного медичного обстеження хворого на туберкульоз, його лікування та здійснення відповідних протиепідемічних заходів медичний працівник, який виявив захворювання, зобов'язаний повідомити про це головного державного санітарного лікаря відповідної адміністративної території та районного / міського фтизіатра за місцем виявлення випадку хвороби [7]. Також у разі звільнення хворого на туберкульоз із місць позбавлення волі (арештного дому), установа виконання покарань повідомляє про клінічну та диспансерну категорію хвороби відповідний протитуберкульозний заклад за місцем проживання особи.

Схожі за змістом положення, присвячені розкриттю медичної таємниці, є в Законі України «Про захист населення від інфекційних хвороб», присвяченому запобіганню виникненню і поширенню інфекцій, а також локалізації та ліквідації спалахів і епідемій. Цей акт передбачає дві можливості розголошення медичної таємниці без висловлення згоди пацієнта: 1) ст. 13 зобов'язує заклади й установи охорони здоров'я незалежно від форм власності у випадку поствакцинального ускладнення терміново повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері контролю якості та безпеки лікарських засобів (Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками); 2) у ст. 38 зазначено, що посадові особи закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності та медичні працівники, у разі виявлення хворого на інфекційну хворобу, зобов'язані вжити заходів для його тимчасової ізоляції, надати невідкладну медичну допомогу, за необхідності організувати проведення поточних дезінфекційних заходів і терміново повідомити відповідний орган державної санітарно-епідеміологічної служби, організувати госпіталізацію хворого до відповідного закладу охорони здоров'я [8].

Наступний спеціалізований Закон, який містить положення про обов'язок розголошення медичної таємниці – «Про психіатричну допомогу». Він визначає правові й організаційні засади забезпечення громадян психіатричною допомогою, виходячи із пріоритету прав і свобод людини та громадянина. За загальним правилом, установленим ст. 6 цього Закону, медичні працівники, інші фахівці, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, та особи, яким у зв'язку з навчанням або виконанням професійних, службових, громадських чи інших обов'язків стало відомо про наявність в особи психічного розладу, про факти звернення по психіатричну допомогу та лікування, а також інші відомості про стан психічного

здоров'я особи, її приватне життя, не можуть розголошувати ці відомості [9]. Передача таких відомостей без згоди пацієнта або його законного представника допускається лише для організації надання особі, яка страждає на тяжкий психічний розлад, психіатричної допомоги або провадження досудового розслідування, складання досудової доповіді щодо обвинувачених або судового розгляду за письмовим запитом слідчого, прокурора, суду та представника уповноваженого органу з питань пробації.

Підстави для розкриття медичної таємниці передбачені не лише в матеріальних, але також і у процесуальних джерелах права. Зокрема, ст. ст. 162–165 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України регулюють процедуру тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю. Серед переліку видів конфіденційної інформації в Кодексі вказано відомості, які можуть становити лікарську таємницю [10]. У кримінальному провадженні сторони мають право звернутися із клопотанням про тимчасовий доступ до медичної документації, якщо її можна використати як доказ, з метою забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Слідчий суддя або суд постановляє ухвалу про надання тимчасового доступу, якщо сторона кримінального провадження доведе можливість використання як доказів відомостей, що містяться в цих речах і документах, і неможливість іншими способами довести важливі для справи обставини. Особа, яка зазначена в ухвалі як володілець, зобов'язана надати тимчасовий доступ, вилучатися можуть як оригінали, так і копії документів, що зроблені за допомогою копіювальної техніки. Якщо особа відмовляється надати доступ, проводиться обшук із метою відшукування та вилучення зазначених речей і документів. Схожі положення містить Цивільний процесуальний кодекс у ст. ст. 84 та 85, які регулюють порядок витребування доказів та їх огляду за місцезнаходженням [11].

Відомості медичного характеру можуть бути розкриті в порядку кримінального провадження в рамках проведення медичної експертизи. Відповідно до ст. 242 КПК України, вона здійснюється за призначенням слідчого судді або суду, наданим за клопотанням сторони кримінального провадження, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Здебільшого це стосується справ про зараження венеричною хворобою (час звернення до лікарів, виявлені статеві зв'язки, діагноз); справ, у яких виникла необхідність вирішити питання про осудність обвинуваченого або психічну здатність свідків і потерпілих давати показання (перебування особи на обліку у психіатричному диспансері, діагноз, відомості про хворого, зафіксовані в історії хвороби); справ про вбивства, тілесні ушкодження, згвалтування (коли і за яких обставин зверталися потерпілі до лікаря, які тілесні ушкодження і сліди було виявлено тощо) та ін. [12]. Варто звернути увагу на те, що розголошенню підлягає медична інформація лише в частині доказування фактів, які мають значення для кримінального провадження. Будь-які інші відомості медичного та немедичного характеру повинні зберігатися в таємниці.

Відомості про діагноз і лікування особи можуть розкриватися з метою протидії неправомірній поведінці. Ст. 14 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» регулює підстави розкриття факту звернення по медичну допомогу через захворювання на наркоманію. Відомості про лікування можуть бути надані лікуючим лікарем лише правоохоронним органам у разі притягнення пацієнта до кримінальної або адміністративної відповідальності [13]. Також факт захворювання розголошується в судовому засіданні в межах вирішення питання про примусове надання медичної допомоги особі, хворій на наркоманію.

Обов'язок сповіщення відповідних органів та інстанцій виникає у медичного працівника під час надання медичної допомоги через ушкодження здоров'я в разі нещасного випадку. Особливості повідомлення закріплено п. 6 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2001 р. № 270. Лікувально-профілактичні заклади, до яких звернулися або були доставлені потерпілі внаслідок нещасних випадків, протягом доби надсилають письмове повідомлення про них за встановленою формою [14]. Про кожний нещасний випадок сповіщається районна держадміністрація (виконавчий орган міської, районної в місті ради). Про кожний нещасний випадок, що стався внаслідок споживання (користування) нехарчової продукції надсилається повідомлення до органу державного ринкового нагляду у відповідній сфері відповідальності (Державна служба України з питань праці, Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів та ін.). Про нещасний випадок зі смертельним наслідком, пов'язаний із завданням тілесних ушкоджень іншою особою, а також нещасний випадок, що стався внаслідок контакту зі зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами або під час дорожньо-транспортної пригоди, обов'язково треба повідомити прокурору й органу досудового розслідування.

Подібна процедура повідомлення існує також для ушкоджень здоров'я, що сталися із працівниками під час виконання ними своїх професійних функцій на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності. Вона регламентується постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». Визначено, що лікувально-профілактичний заклад повинен передати протягом доби з використанням засобів зв'язку та на паперовому носії екстрене повідомлення про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві таким суб'єктам: підприємству, де працює потерпілий; робочому органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань за місцезнаходженням підприємства, де

працює потерпілий, або за місцем настання нещасного випадку з фізичною особою-підприємцем або особою, що забезпечує себе роботою самостійно; територіальному органу Державної служби України з питань праці за місцем настання нещасного випадку; закладові державної санітарно-епідеміологічної служби, який здійснює державний санітарно-епідеміологічний нагляд за підприємством, де працює потерпілий, або такому закладу за місцем настання нещасного випадку з фізичною особою-підприємцем або особою, що забезпечує себе роботою самостійно, у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) [15].

Підстави для розголошення медичної таємниці можна класифікувати за суб'єктами, яким надається таємна інформація: розголошення медичної інформації в системі охорони здоров'я (направлення пацієнта на лікування до протитуберкульозного диспансеру або іншого закладу); надання інформації органам виконавчої влади та судовим органам (розслідування нещасного випадку, протидія злочинності, судовий розгляд); надання інформації фізичним і юридичним особам (законним представникам неповнолітнього або недієздатної особи, а також у разі захворювання на ВІЛ-інфекцію).

Висновки. Отже, законодавчий термін «лікарська таємниця» (ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я), що за змістом обмежується лише обов'язком лікарів, пропонуємо замінити точнішим і універсальним терміном «медична таємниця» – інформація, отримана у процесі надання медичної допомоги, яка не підлягає розголошенню, крім випадків, передбачених законодавством, про яку будь-яким медичним працівникам та іншим особам стало відомо у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків. Медичні працівники зобов'язані додержуватись правового режиму медичної таємниці, а його порушення призводить до юридичної відповідальності (кримінальна, дисциплінарна, цивільно-правова). Українське законодавство містить низку підстав для розголошення медичної таємниці без згоди пацієнта, проте їхня розпороченість по численних нормативно-правових актах ускладнює ознайомлення з ними медичного працівника. Доцільно навести перелік усіх підстав в одній законодавчій статті, а саме у ст. 39–1 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сенюта І.Я. Медичне право: право людини на охорону здоров'я : монографія. Львів : Астолябія, 2007. 224 с.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435–IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801–XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
4. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей від 8 жовтня 2008 р. № 905. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF>.
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2229–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.
6. Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ : Закон України від 12 грудня 1991 р. № 1972–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>.
7. Про протидію захворюванню на туберкульоз : Закон України від 5 липня 2001 р. № 2586–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14>.
8. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 6 квітня 2000 р. № 1645–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.
9. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1489–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
11. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618–IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
12. Вахненко С.В. Відповідальність за розголошення лікарської таємниці: що треба знати лікарю і пацієнту. Український медичний часопис. 29 грудня 2018 р. URL: <https://www.umj.com.ua/article/134567/vidpovidalnist-za-rozgoloshennya-likarskoyi-tayemnitzi-shho-treba-znati-likaryu-i-patsiyentu>.
13. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>.
14. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру : постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. № 270. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF/conv>.
15. Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві : постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2011-%D0%BF>.